Nr 6. Poznań, dnia 18 marca 1917. Rok IX.

GAZETA DLA KOBIET

Dwutygodnik poświęcony sprawom kobiet pracujących.

Organ »Związku Stowarzyszeń Katolickich Kobiet Pracujących« z siedzibą w Poznaniu.

Wychodzi co dwa tygodnie na niedzielę. Zamówienia przysyłać należy do Ekspedycyi: Poznań — św. Marcin 69. — Abonament na poczcie 50 fen. kwartalnie. — Adres Redakcyi: Poznań — św. Marcin 69. Numer telefonu 2082.

REDAKTOR: Ks. Stanisław Grzęda.

Na nowy kwartał.

Przy zmianie kwartału zwracamy się do wszystkich członków Związku naszego, aby każdy odbierał „Gazetę" i o nią się postarał. Gdzie „Gazeta" na czas nie dochodzi, prosimy donieść o tem do Biura Związku.

W każdem poszczególnem stowarzyszeniu powinien Zarząd uregulować dostarczanie członkom „Gazety" i raz po raz przypominać im pismo związkowe.

Stowarzyszone za składkę miesięczną mają prawo do jednego egzemplarza „Gazety"; jeżeli jej więc nie odbierają szkodzą sobie same.

Również zwracamy się do prywatnych abonentów, aby pisemko nasze zechciell i nadal popierać.

„Gazeta dla kobiet" kosztuje na poczcie 50 fen. na kwartał, z odnoszeniem do domu 56 fen.

Sprawozdanie Związku Kobiet pracujących za rok 1916.

(Dokończenie.)

W zeszłym numerze Gazety, w sprawozdaniu związkowem pozostało kilka błędów drukarskich, które niniejszem prostujemy:

a) Stowarzyszenie „Jedność" w Bydgoszczy wzrosło o 97-miu członków.

b) Uczestniczek „Kółek śpiewu" jest 298.

c) Pań radnych było w stowarzyszeniach związkowych 39.

16. **Kasa pogrzebowa** liczyła członków przy połączeniu kasy z Westą, t. j. dnia 1-go lipca 1916 członków 793; dotąd do końca roku wstąpiło nowych 125, tak że razem do 31-go grudnia 1916 było członków 918, którzy mieli 1046 udziałów.

17. **Porada prawna.** Przed wojną stowarzyszone naszego Związku korzystały z bezpłatnych biur Związku robotniczego. Niestety podczas wojny Związek robotniczy z powodu braku funduszów mógł utrzymać tylko biuro poznańskie. Mimo to inne biura nie upadły, lecz utrzymywały się z zapomóg miejscowych towarzystw, albo przekształciły się na „biura porad wojennych", i pobierały drobne opłaty za porady. Z tego powodu niektóre biura nie mogły podać nam liczb porad dla członków naszego Związku. Biuro poznańskie udzieliło porad ustnych 21 razy, piśmiennych wniosków było 54. Biuro ostrowskie udzieliło ustnie 8 porad, piśmiennie 19.

Sprawozdanie kasowe.

I. Kasa Główna.

Dochód:

1. Remanent z roku 1915		1844,17
2. **Składki miesięczne Stow. Związkowych:**		
Stow. Panien pracuj. w handlu i przemyśle parafii archikatedralnej w Poznaniu	27,20	
Stow. Żeńskiej Młodz. „Strażnica" parafii Bożego Ciała . .	47,10	
Stow. prac. kat. w par. św. Jana	221,60	
Stow. pracownic par. Jeżyckiej .	303,85	
Stow. Pracownic Konfekcyjnych .	163,25	
Stow. „Oświata i Praca" par. św. Łazarza	294,20	
Stow. Żeńskiej Młodz. Kupieckiej	99,30	
Stow. Pracownic kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy	55,30	
Stow. kat. Służby Żeńskiej pod wezw. M. B. Różańcowej . .	442,25	
Stow. Żeńskiej Młodzieży par. św. Wojciecha	59,20	
Stow. Kobiet Prac. w Bolechowie	49,15	
Stow. Kobiet prac. w handlu i konfekcyi w Bydgoszczy . . .	143,05	
Stow. „Jedność" w Bydgoszczy	336,20	
Stow. Kobiet Prac. w Chodzieży	178,40	
Stow. Kobiet Prac. w Dobrojewie	19,50	
Stow. Kobiet Prac. w handlu i konfekcyi w Gnieźnie	466,70	
Stow. „Spójnia" w Gnieźnie . .	497,00	
Stow. „Jedność w Inowrocławiu	599,85	
Stow. „Zgoda" w Inowrocławiu	140,05	
Stow. Kobiet pracuj. w Koźminie	43,80	
Stow. Kobiet Prac. pod wezw. św. Anny w Lesznie	163,70	
Stow. Kobiet Prac. w Niechanowie	12,00	
Stow. Kobiet Pracujących „Skarga" w Obrzycku	63,80	
Stow. Kobiet Prac. w Ostrowie .	269,85	
Stow. Kobiet Prac. w Owińskach	98,10	
Stow. Kobiet Prac. „Zgoda" w Pakości	78,35	
Stow. Kobiet Prac. w Piotronkach	14,40	
Stow. Kobiet Prac. w Pleszewie .	122,90	
Stow. Żeńskiej Młodz. w Środzie .	380,85	

Stow. Pracownic Kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy w Starołęce	31,00	
Stow. „Oświata“ w Szamotułach	90,85	
Stow. „Zjednoczenie“ w Szamotułach	145,40	
Stow. Kobiet Prac. w Tarnowie	88,00	
Stow. Kobiet Prac. w Tucznie	37,95	
Stow. Kobiet Włościanek w Żoniu	47,90	5832,00

3. **Składki roczne Stow. Związkowych:**

Stow. Panien prac. w handlu i przemyśle parafii Archikatedralnej w Poznaniu	9,50	
Stow. Żeńskiej Młodzieży „Strażnica“ parafii Bożego Ciała	5,20	
Stow. Pracownic kat. parafii św. Jana	25,90	
Stow. Pracownic Konfekcyjnych	17,10	
Stow. Żeńskiej Młodzieży Kup.	26,00	
Stow. Pracownic Kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy	5,70	
Stow. Katol. Służby Żeńskiej pod wezw. M. B. Różańcowej	37,00	
Stow. Młodzieży Żeńskiej parafii św. Wojciecha	7,00	
Stow. Kobiet Prac. w Bolechowie	5,00	
Stow. Kobiet Prac. w handlu i konfekcyi w Bydgoszczy	10,00	
Stow. „Jedność“ w Bydgoszczy	24,50	
Stow. Kobiet Prac. w Dobrojewie	1,70	
Stow. „Jedność“ w Inowrocławiu	52,10	
Stow. „Zgoda“ w Inowrocławiu	14,60	
Stow. Kobiet Prac. w Koźminie	4,60	
Stow. Kobiet Prac. pod wezw. św. Anny w Lesznie	10,50	
Stow. Kobiet Prac. w Niechanowie	6,00	
Stow. Kobiet Prac. „Skarga“ w Obrzycku	6,50	
Stow. Kobiet Prac. w Ostrowie	21.80	
Stow. Kobiet Prac. w Owińskach	8,05	
Stow. Kobiet Prac. w Pakości	6,80	
Stow. Kobiet Prac. w Piotronkach	1,30	
Stow. Kobiet Prac. w Pleszewie	10,75	
Stow. Pracownic Kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy w Starołęce	4,80	
Stow. „Oświata“ w Szamotułach	7,70	
Stow. „Zjednoczenie“ w Szamotułach	16,00	
Stow. Kobiet Prac. w Tarnowie	7,90	
Stow. Kobiet Włościanek w Żoniu	5.00	359,00

4. **Rozmaite dochody:**

Za druki	261,94	
Za anonse i abonament prywatny	109,87	
Procent od kapitału kasy głównej	49,65	
Procent od funduszu żelaznego	12.55	
Subwencya Drukarni i Księgarni św. Wojciecha	2000,00	2434,01
Ogólna suma dochodu		10469,18

Rozchód:

1. **Kasa chorych:**

Stow. Pracownic parafii Jeżyckiej	184,00	

ALBERT WILCZYŃSKI.

KAPRYS PANNY JULII.

Komedya.

(Ciąg dalszy.)

Wtem zjawia się wezwany kapitan, członek przyszłego sądu wojennego, człowiek lat może sześćdziesięciu, wystrzyżony, wygolony, uczerniony i z miną subordynacyi wojskowej salutuje pułkownika.

— Jak się masz, bracie?

— Zdrów, do usług pułkownika.

— Siadaj kolego, mam prośbę do ciebie; będziesz miał udział w sądzie wojennym.

— Prośba pułkownika, to rozkaz. Jestem gotów.

— Piotr! — Zawołał pułkownik, a gdy ten pokazał się we drzwiach, dodaje: — przyprowadzić obwinione.

— Czy obie?

— Obie.

Julia zrobiła wielkie oczy, usłyszawszy wyraz „obwinione“ i zabierała się do wyjścia; lecz pułkownik zatrzymał ją za rękę, dodając:

— Zostań, proszę cię, zostań, ta sprawa prędko się skończy.

Wchodzi zapłakana ciotka, a za nią z dobrą miną Marynia, a w końcu Piotr z powagą wielkiego człowieka.

— Panie pułkowniku — odzywa się ciotka szlochając — ja byłam w kościele.

— Imość nie odpowiadasz mnie, ale przed sądem rozumiesz?

— Nie znam żadnego sądu; jestem na służbie u pana pułkownika i przed panem pułkownikiem odpowiadam.

— Wachmistrzu! ta kobieta wobec sądu jest zuchwałą, aresztować ją! — rzecze z powagą kapitan.

Piotr zrywa się z krzesła i przystępując do ciotki, rzecze:

— Oddaj swoją szpadę!

Julia i Marynia nie mogą powstrzymać śmiechu, czem obrażony Piotr staje z natarczywą miną przed ciotką, powtarzając:

— Oddaj swoją szpadę!

— Piotrze, co tobie? — pyta pułkownik.

Aresztuję. A jakże inaczej?

— Gdzież kiedy widziałeś albo słyszałeś, żeby kobiety miały szpady...

— To chyba traktować ją jako rekruta...

— Poczekaj! — szepnie mu z tyłu Marynia — da ona ci szpadę, jak będziesz chciał kawy.

Piotr udał, że nie słyszy tej uwagi, tylko z solenną miną powtarza do ciotki:

— Asani jesteś aresztowaną!

— Oskarżam — mówi donosłym głosem pułkownik, wstrzymując widocznie śmiech igrający na ustach — że stojąca tu Jadwiga Pochlebnicka, zostawiona przezemnie jako ochmistrzyni i plenipotentka do zarządu domem i tem wszystkiem, co się tu znajduje...

— To też nic nie zginęło! — przerywa z płaczem ciotka.

— Milczenie! — zawoła kapitan — asani potem wypowiesz swoje.

Kapitan i Piotr spojrzeli na delikwentki z miną przestraszoną.

— Panie kapitanie — proszę rozpocząć badanie!

Kapitan wyprostował się jak struna, i szukając pod ręką papieru i pióra, jakby się chciał przygotować do pisania, spytał delikwentki:

— Jak się nazywasz?

— Jadwiga Pochlebnicka.

— Gdzieś się urodziła?

— W Ulęgałce na Podlasiu.

— Ile masz lat?

— Czterdzieści.

— Oponuję! — przerywa Piotr — trzydzieści dziewięć służy już u pana pułkownika, a nie mogła wstępować do służby mając rok jeden.

— Słusznie — wtrąca kapitan — delikwentka kłamie, a zatem na wiarę nie zasługuje. Co masz na swoje usprawiedliwienie?

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Stow. „Oświata i Praca parafii św. Łazarskiej	74,00	
Stow. Kobiet Prac. w handlu i konfekcyi w Gnieźnie	278,00	
Stow. „Spójnia“ w Gnieźnie . .	212,00	748,00
2. **Rozmaite rozchody:**		
Gazeta dla Kobiet	2191,32	
Administracya	675,—	
Druki i abonament gazet obcych	472,64	
Biuro, przybory, portorya, telefony i rozmaite	392,10	
Obrona prawna	66,00	
Na fundusz imienia ś. p. Heleny Rzepeckiej	50,00	
Procent od kapitału funduszu żelaznego	12,55	3859,61
Ogólna suma rozchodu		4607,61

Zestawienie:

Dochód	10 469,18
Rozchód	4 607,61
Remanent na r. 1917	5 861,57

II. Kasa pogrzebowa.

Dochód:

1. Remanent z roku 1915		8495,00
2. Składki Stow. należących do kasy pośmiertnej:		
Stow. panien pracuj. w handlu i przemyśle par. Archikatedralnej	19,35	
Stow. Żeńskiej Młodzieży „Strażnica“ par. Bożego Ciała . . .	25,20	
Stow. Prac. kat. par. św. Jana .	9,90	
Stow. Pracownic par. Jeżyckiej .	100,35	
Stow. Pracownic Konfekcyjnych .	187,80	
Stow. „Oświata i Praca“ par. Łazarskiej	13,80	
Stow. Żeńskiej Młodz. Kupieckiej .	22,35	
Stow. Pracownic kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy	26,70	
Stow. Kat. Służby Żeńskiej pod wezw. M. B. Różańcowej . .	246,00	
Stow. Żeńskiej Młodzieży parafii św. Wojciecha	9,60	
Stow. „Jedność“ w Bydgoszczy .	492,00	
Stow. Kobiet Prac. w handlu i konfekcyi w Gnieźnie	191,70	
Stow. „Spójnia“ w Gnieźnie . .	268,20	
Stow. Kobiet Prac. pod wezw. św. Anny w Lesznie	21,15	
Stow. Kobiet Prac. w Obrzycku .	4,05	
Stow. Kobiet Prac, „Zgoda“ w Pakości	25,05	
Stow. Pracownic Kat. pod wezw. M. B. N. Pomocy w Starołęce .	1,50	
Stow. „Oświata“ w Szamotułach .	39,45	
Stow. „Zjednoczenie“ w Szamotułach	39,60	
Stow. Kobiet Prac. w Tarnowie .	4,20	1747,95
Suma ogólna		10242.95

Rozchód:

Stow. „Jedność“ w Bydgoszczy .	60,00	
Stow. Pracownic par. Jeżyckiej .	60,00	
Stow. „Spójnia“ w Gnieźnie . .	200,—	
Bank „Westa“	8495,—	
Bank „Westa“ składki Stow. . .	725,70	
Suma ogólna		9540,70

Zestawienie:

Dochód	10 242,95
Rozchód	9 540,70
Remanent na rok 1917	702,25

Dyecezye rzymsko-katolickie
na ziemiach polskich.

Kiedy w r. 966 za sprawą Dąbrówki, księżniczki czeskiej, a żony Mieczysława, pierwszego króla polskiego, zaprowadzono w Polsce chrześcijaństwo, tenże król Mieczysław założył pierwsze u nas biskupstwo poznańskie. Na stolicy biskupiej w Poznaniu zasiadał, jako pierwszy biskup polski, Jordan.

Dzielny i wielki król polski Bolesław Chrobry, chcąc uniezależnić biskupstwa polskie, które dotychczas podlegały arcybiskupowi magdeburskiemu, założył arcybiskupstwo gnieźnieńskie, a pierwszym na tronie arcybiskupem był Gaudenty, brat św. Wojciecha. Działo się to około roku 1000-cznego, po odwiedzinach cesarza niemieckiego Ottona III., u króla polskiego Bolesława Chrobrego w Gnieźnie.

Za czasów królów i rządów polskich, w czwartej epoce królów obieralnych, arcybiskup gnieźnieńsko-poznański nosił godność prymasa Polski, a w czasie bezkrólewia prymas sprawował rządy królewskie. I dzisiaj nazywamy arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego prymasem Polski, i czcimy go i kochamy, jako najwyższą naszą władzę, na którego zwrócone oczy całego kraju.

Do archidyecezyi gnieźnieńsko-poznańskiej, jako do prowincyi kościelnej, należy dyecezya chełmińska. Katedra i rezydencya biskupia jest w niewielkiem mieście Pelplinie. — Jako znaczniejsze w dyecezyi chełmińskiej miasta, wymienić jeszcze należy Gdańsk, Chełmno, Chełmża i Toruń, stolicę dawniejszych Prus Królewskich, należących do państwa polskiego.

Na ziemi galicyjskiej jest archidyecezya lwowska, z stolicą arcybiskupią Lwowem, który największem jest miastem w Galicyi, jej stolicą i siedzibą namiestnika, czyli rządcy tej części Polski.

Wiadomo, że król Jan Kaźmierz, powróciwszy do kraju, po wypędzeniu wojsk szwedzkich, tutaj w Lwowie składał Panience Najśw. dzięki za cudowną obronę Częstochowy, tu składał Jej przysięgę wierności i obrał Królową Korony Polskiej.

Dalej w Galicyi są dyecezye: Przemyska, z stolicą Przemyślem, gdzie mieszka biskup tej dyecezyi; tarnowska z stolicą biskupią Tarnowem.

W Królestwie Polskiem, tej największej dzielnicy Polski, jest arcybiskupstwo warszawskie, z tronem arcybiskupim w Warszawie, na którym zasiada obecnie ks. arcybiskup Kakowski. — Warszawa jest równocześnie stolicą całej Polski.

Oprócz tego należą dyecezye: kielecka, z miastem stołecznem Kielcami, lubelska z stolicą biskupią Lublinem, płocka z miastem stołecznem i biskupem w Płocku, podlaska czyli janowska z stolicą biskupią Janowem. Dyecezya ta w r. 1886 została zniesiona przez rząd rosyjski i włączona do dyecezyi lubelskiej.

Dyecezya sandomierska, z stolicą biskupią Sandomierzem, dyecezya sejneńska czyli augustowska, obejmuje ziemię łomżyńską i suwalską. Stolica biskupia jest w Sejnach, — prócz nich są jeszcze znaczniejsze miasta: Łomża, Augustowo i Suwałki.

Wzdłuż granicy Księstwa Poznańskiego ciągnie się dyecezya włocławska, czyli kujawsko-kaliska. Biskup mieszka w Włocławku. Kalisz, Sieradz, Łęczyca i Częstochowa, większe miasta, należą także do tej dyecezyi.

Na ziemiach litewskich jest dyecezya wileńska, z stolicą całej Litwy Wilnem, gdzie mieszka biskup. Druga dyecezya litewska: kowieńska, z stolicą Kownem.

Dyecezya łucko-żytomierska obejmuje ziemię wołyńską i kijowską. Znaczniejsze miasta z tej dyecezyi są: Łuck, Krzemieniec, Żytomierz i Kijów.

Dyecezya Kamieniecka na ziemi podolskiej, z stolicą Kamieńcem, zniesiona niedawno przez rząd rosyjski i połączona z dyecezyą łucko-żytomierską.

Wszystkie te dyecezye należą do archidyecezyi mohilewskiej, jako prowincyi kościelnej na ziemiach rosyjskich i podlegają acybiskupowi mohilewskiemu, mieszkającemu w Petersburgu.

Dyecezye nie należące do żadnej archidyecezyi, a podlegające bezpośrednio stolicy apostolskiej w Rzymie, to

dyecezya krakowska, obejmująca część Galicyi. Stolica księcia-biskupa to Kraków, stara i wszystkim Polakom droga stolica dawnych królów polskich, z katedrą i zamkiem na Wawelu.

Dyecezya warmińska, obejmująca część Prus Królewskich i Książęcych, dzisiaj Wschodnich. Stolica biskupia jest w Fromborku.

Dyecezya Wrocławska obejmująca Śląsk, należący dawniej do Polski, i część Śląska austryackiego. Książę-biskup mieszka w Wrocławiu.

Tak więc na ziemiach Polski mamy 3 arcybiskupstwa, liczne biskupstwa, oraz kilka dyecezyi, podległych bezpośrednio Stolicy Apostolskiej.

Sprawy Związku i Stowarzyszeń.

Z ruchu Stowarzyszeń.

Stowarzyszenie „Oświata i Praca" w parafii św. Łazarza w Poznaniu.

Dnia 14 stycznia odbyło się zebranie walne, które zagaił ks. Górczyński, witając serdecznie zgromadzonych.

Na przewodniczącego tegoż zebrania obrano ks. wicepatrona. Po przedłożeniu porządku obrad, przeczytaniu protokółu i odczytaniu kandydatek, przystąpiono do poszczególnych sprawozdań z czynności za rok ubiegły, Ze sprawozdania sekretarki, która dała obecnym szczegółowy pogląd na całoroczny przebieg spraw tow., dowiedziałyśmy się o pomyślnym rozwoju tow. naszego.

Liczba członków wzrosła w ubiegłym roku o 60 tak, że obecnie stowarzyszenie liczy 171 członków. Zebrań ogółem odbyło się 22, w maju urządziło tow. wycieczkę do parku „Księcia Józefa" w październiku zwiedziło „Muzeum Mielżyńskich". Na zebraniach wygłaszano pouczające wykłady, deklamacye, oraz śpiewy chórowe, które przyczyniały się do urozmaicenia zebrań. Naszej dyrygentce pani radnej Karpińskiej, która nie szczędzi pracy i trudu dla dobra naszego, składamy „Bóg zapłać" Ona jedna, jako radna, od początku założenia naszego towarzystwa, wytrwała na swym posterunku. Jeszcze raz jej dziękujemy za tę pracę wytrwałą i poświęcenia pełną. Również skarbniczka przedstawiła stan kasy, a komisya rewizyjna podała, że kasa w należytym znajduje się porządku i udzieliła skarbniczce pokwitowania. Komisya kontrolowa podaje liczbę uczęszczających na zebrania.

Stosownie do porządku obrad przystąpiono do wyboru zarządu, który ponownie wybrany został z małą tylko zmianą, dodając przewodniczącej oraz sekretarce zastępczynię.

Na Ziazd delegowanych wybrano pp. Kaczmarkównę, Ślebiodę i Czarnecką. Na chorążynę wybraną została p. M. Piglówna. W komunikatach zarządu przypomina przewodnicząca, iż w drugą niedzielę marca przypada wspólna Komunia św. O godz. ½8 solwował ks. przewodniczący zebranie.

W. Jaskólska, sekr.

Stowarzyszenie Kobiet pracujących w Tucznie.

Dnia 18 lutego 1917 roku odbyło się pierwsze tegoroczne zebranie Towarzystwa naszego. Po zagajeniu zebrania prze prezesową odczytała protokół sekretarka z czynności Towarzystwa w roku 1916-ym. Z przyjemnością stwierdziła, że zebrania odbywały się regularnie i z licznym udziałem członkiń. Na polu dobroczynności zaznaczyło towarzystwo swą działalność przez kupowanie i szycie odzieży dla bezdomnych, a w maju urządziło towarzystwo wystawę prac i darów, przy której to okazyi zebrało z dobrowolnych datków 110,75 mk. dla głodnych i bezdomnych w Królestwie. Po śmierci Sienkiewicza złożyło towarzystwo w miejsce wieńca 67 mk. na bezdomnych, oraz wysłało na ręce p. Sienkiewiczowej telegram, z wyrażeniem żałoby i hołdu dla wielkiego zmarłego. Rok nowy rozpoczęło Towarzystwo wspólną Komunią św. oraz przedstawieniem amatorskiem na głodne dzieci w Królestwie. Wynik przedstawienia był wprost nieoczekiwany — przyniósł przeszło 1300 mk. Z tych pieniędzy odesłało towarzystwo 1250 mk. przez „Dziennik Kujawski" dla bezdomnych.

Po skończonym protokóle wygłosiła przewodnicząca odczyt, a w związku z nim przeczytała ustępy z dzieł Sienkiewicza, potem nastąpiła deklamacya p. Burdelakówny, oraz ułożenie porządku na przyszłe zebranie. Zapisaniem się kilku członkiń nowych zakończyło się zebranie.

Sekretarka.

✝

(Spóźnione.)

Dnia 9-go marca 1917 zasnęła w Bogu, opatrzona św. Sakramentami, nasza długoletnia członkini, ś. p.

Maryanna Lewandowska.

Zmarła należała do

Stowarz. Kobiet prac. „Jedność" w Inowrocławiu.

Wieczny odpoczynek racz jej dać Panie!

Czcionkami i drukiem Drukarni i Księgarni św. Wojciecha G. m. b. H. w Poznaniu.